

Implementarea modelului Blank Center CARE în România: analiză descriptivă a primelor două ediții ale taberei „Dream. Speak. Live.” (2024–2025)

Implementation of the Blank Center CARE Model in Romania: Descriptive Analysis of the First Two Editions of the “Dream. Speak. Live.” Camp (2024–2025)

Carolina BODEA HAȚEGAN^{1,2} Dorina TALAȘ³ Raluca TRIFU⁴

Abstract

Stuttering is a speech fluency disorder that can significantly influence the development of communication, social participation, and self-esteem in children and young people. In recent years, the literature has highlighted the importance of intensive intervention programs, including therapeutic camps that combine speech therapy, educational activities, and social experiences.

This article describes the implementation in Romania of the international program “Dream. Speak. Live.” Camp, based on the Blank Center CARE™ (Communication, Advocacy, Resiliency, Education) model. The program is developed by the Arthur M. Blank Center for Stuttering Education and Research at the University of Texas at Austin.

The paper presents a descriptive analysis of the first two editions of CARE CAMP Romania, held in 2024 and 2025 in Cluj-Napoca. It presents the characteristics of the participants, the structure of the program, the activities carried out, the resources involved, and the feedback from participants and families. The results indicate an increase in the number of participants from the first to the second edition, a high level of satisfaction among parents, and a positive impact on the communication experience of the participating children.

Keywords: stuttering, speech therapy intervention, therapeutic camp, resilience, communication, intensive interventions

Introducere

Bâlbâiala este o tulburare de fluentă a vorbirii caracterizată prin repetări, prelungiri sau blocaje ale sunetelor și silabelor (Bodea Hațegan, 2012, 2016, DSM -5). Pe lângă dificultățile motorii ale vorbirii, persoanele care se confruntă cu bâlbâiala pot experimenta dificultăți emoționale și sociale, precum anxietatea comunicării, evitarea situațiilor de vorbire sau scăderea încrederii în sine (Block, Brosch, Craig, Eggers, Euler, Georgieva, Llamas, Maguire, Wong, Yaruss, 2025). Astfel, bâlbâiala este o tulburare multidimensională, care implică interacțiunea dintre factori lingvistici, motori, emoționali, cognitivi și sociali. Această perspectivă complexă explică și

multitudinea direcțiilor de abordare terapeutică dezvoltate de-a lungul timpului (Bodea Hațegan, 2016).

În terapiile clasice ale bâlbâielii, accentul era pus în principal pe corectarea mecanismelor vorbirii. Intervenția logopedică urmărea educarea fluentei verbale prin exerciții de respirație, control al ritmului vorbirii și coordonare a aparatului fono-articulator. De asemenea, se acorda o importanță deosebită respirației fonatorii, considerată un element central în producerea unei vorbiri fluente. În acest context, terapia logopedică era adesea combinată cu intervenții psihoterapeutice, menite să reducă anxietatea și tensiunea asociate vorbirii, precum și cu tratamente

farmacologice în anumite cazuri. Astfel, abordarea clasică se concentra în mare măsură asupra simptomului vizibil al tulburării – disfluența verbală – încercând să o reducă prin antrenament și control voluntar al vorbirii (Boșcaiu, 1983; Breitenfeldt, Lorenz, 2000; Bodea Hațegan, 2016).

În ultimele decenii însă, perspectivele terapeutice asupra bâlbâielii s-au diversificat semnificativ. Cercetările moderne evidențiază faptul că bâlbâiala nu afectează doar fluența verbală, ci întregul proces de comunicare, inclusiv modul în care persoana se percepe pe sine și modul în care interacționează social. În consecință, terapiile contemporane pun un accent mai mare pe dezvoltarea competențelor de comunicare și pe consolidarea abilităților de auto-reprezentare și auto-acceptare. În locul unei concentrări exclusive asupra eliminării disfluențelor, intervențiile actuale urmăresc îmbunătățirea participării comunicative, dezvoltarea strategiilor de gestionare a dificultăților de vorbire și creșterea încrederii în sine în situațiile de comunicare (Healey, 2012).

Această schimbare de paradigmă este legată și de concepția conform căreia bâlbâiala poate fi înțeleasă ca o tulburare pervazivă de dezvoltare, care influențează nu doar vorbirea, ci și dimensiuni emoționale și sociale ale dezvoltării individului. Prin urmare, intervenția nu mai vizează doar corectarea mecanismelor verbale, ci și dezvoltarea globală a competenței comunicaționale, integrarea socială și susținerea identității personale a copilului sau adultului care se confruntă cu această tulburare.

În concluzie, abordările terapeutice ale bâlbâielii reflectă evoluția modului de înțelegere a acestei tulburări. De la terapiile clasice, centrate pe controlul respirației și al fluenței verbale, s-a trecut treptat la modele de intervenție mai complexe, orientate spre comunicare, participare socială și dezvoltarea resurselor personale ale individului. Diversitatea acestor direcții de abordare demonstrează caracterul multidimensional al bâlbâielii și necesitatea unor intervenții integrate, adaptate particularităților fiecărei persoane, modele integrate vizând atât dezvoltarea abilităților de comunicare, cât și dezvoltarea rezilienței și acceptarea experienței personale a vorbirii.

Un astfel de model este Blank Center CARE™, care integrează patru dimensiuni principale:

- Communication/Comunicare – dezvoltarea competențelor de comunicare
- Advocacy/Auto-reprezentare – dezvoltarea capacității de auto-reprezentare (Werle, Byrd, Coalson, 2023)
- Resiliency/Reziliență – dezvoltarea rezilienței
- Education/Educație – educație și conștientizare privind bâlbâiala.

Conform Centrului Blank Center CARE™, modelul dezvoltat pentru abordarea bâlbâielii, îi ajută pe copii, adolescenți și adulți din întreaga lume să vorbească deschis despre bâlbâială, să se exprime cu încredere, să comunice eficient și să se reprezinte și să își apere interesele în mod semnificativ, având ca scop ca toate persoanele care se bâlbâie să își trăiască

viața așa cum doresc și simt, fără ca traseul lor să fie influențat negativ de tabloul de bâlbâială cu care se confruntă.

Programul „Dream. Speak. Live.” Camp este o intervenție intensivă de tip tabără terapeutică, implementată anual în mai multe locații la nivel internațional. Acest tip de intervenție oferă participanților oportunitatea de a experimenta un mediu sigur de comunicare, de a interacționa cu alți copii care se confruntă cu dificultăți similare și de a dezvolta strategii adaptative (Byrd, Gkalitsiou, Werle, Coalson, 2018).

În România, programul a fost implementat pentru prima dată în anul 2024 de către Departamentul de Psihopedagogie Specială din cadrul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în parteneriat cu Asociația Specialiștilor în Terapia Tulburărilor de Limbaj din România.

Scopul prezentului articol este de a descrie implementarea programului în România și de a analiza comparativ primele două ediții ale taberei.

Metodologie

Designul studiului

Studiul utilizează un design descriptiv, bazat pe analiza datelor colectate în cadrul primelor două ediții ale Taberei CARE România (2024 și 2025). Datele analizate includ informații despre participanți, activități, resurse logistice, implicarea voluntarilor și feedback-ul familiilor.

Locația programului

Ambele ediții ale taberei au fost organizate în municipiul Cluj-Napoca, în incinta Școlii Octofun, care a oferit spațiul necesar

pentru desfășurarea activităților educaționale și recreative.

Participanți

Participanții au fost copii și tineri cu bâlbâială provenind din diferite regiuni ale României. Înscrierea s-a realizat prin intermediul formularelor online distribuite în sistemul educațional și prin intermediul rețelei profesionale a logopezilor.

Participarea la tabără a fost voluntară, iar familiile au suportat costurile de transport și cazare pentru cei care au venit din alte localități. Toate cheltuielile implicate în vederea derulării taberei, înmă afara celor legate de cazare și deplasare au fost acoperite prin cele două proiecte depuse și finanțate de Arthur M. Blank Center for Stuttering Education and Research din cadrul University of Texas at Austin.

Structura programului CARE CAMP

Programul „Dream. Speak. Live.” Camp include o combinație de activități educaționale, terapeutice și recreative. Activitățile sunt concepute pentru a crea un mediu de învățare experiențială și pentru a sprijini dezvoltarea competențelor de comunicare într-un context non-formal, unde ceilalți copii prezintă aceleași dificultăți de comunicare.

Principalele tipuri de activități includ:

- activități educaționale care vizează delimitarea specificului tablourilor de bâlbâială;
- activități de comunicare și exerciții de vorbire;
- activități de grup- jocuri, concursuri, expoziții;

- activități recreative- participare la film, vizite, plimbări;
- activități de auto-dezvăluire-jocuri de rol, jocuri de ilustrare a talentelor personale;
- întâlniri cu persoane adulte care se confruntă cu bâlbâială;
- activități sportive și creative- popice, bowling, tenis, fotbal, pictură și expoziții de materiale pictate.

Toate aceste activități urmăresc dezvoltarea unei relații pozitive cu modul

în care fiecare dintre cei participanți la tabără comunică și consolidarea sentimentului de apartenență la o comunitate unde nu ești judecat și catalogat pentru modul în care te exprimi.

Rezultate

Participanți

În tabelul 1 sunt prezentate date descriptive despre cele două grupuri de participanți la cele două ediții ale taberei.

Tabelul 1. Descrierea lotului de participanți la studiu

Indicator	2024	2025
Număr copii înscriși	17	28
Număr participanți prezenți	16	24
Interval de vârstă	5-16 ani	4-22 ani
Participanți din alte orașe	Da	Da
Participanți cu dizabilități asociate	Nu	2 (sindrom Down)

Se observă o creștere semnificativă a numărului de participanți între cele două ediții, ceea ce sugerează o creștere a vizibilității programului și a încrederii familiilor în acest tip de intervenție.

Echipa de implementare

Programul a fost coordonat de Conf. univ. dr. Carolina Bodea Hațegan și implementat de o echipă interdisciplinară formată din cadre didactice universitare, logopezi, profesori de educație specială și voluntari.

Tabelul 2. Resursa umană implicată

Indicator	2024	2025
Membri echipă implementare	11	13
Voluntari	10	21
Studenți implicați	Da	Da

Creșterea numărului de voluntari în ediția 2025 reflectă interesul crescut al studenților pentru activități practice în domeniul psihopedagogiei speciale și logopediei. Menționăm că unii dintre voluntari au fost și logopezi cu experiență,

profesori psihopedagogi și profesori de sprijin care au dorit să se familiarizeze cu programul propus de Tabăra CARE.

Activități desfășurate

Activitățile programului au fost organizate atât în spațiul școlii, cât și în diferite locații din oraș.

Tabelul 3. Locațiile activităților

Locație	2024	2025
Octofun School	✓	✓
Octofun Playground	✓	✓
Baza Sportivă Gheorgheni	✓	✓
Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei	✓	-
Kumon Center	-	✓

Diversificarea locațiilor în ediția 2025 a contribuit la crearea unui program mai variat și mai atractiv pentru participanți. Din păcate în anul 2025 vremea a fost potrivnică, au fost zile cu temperaturi foarte crescute și câteva zile ploioase astfel că nu s-a reușit derularea de activități în Grădina Botanică din Cluj-Napoca, la Acvariul din Cadrul Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj și nici la Muzeul Zoologic din Cluj-Napoca.

Pentru ediția din 2026 încercăm să propunem activități care să valorifice și aceste locații frumoase din Cluj, cu potențial educațional și recreativ crescut.

Invitați speciali

Un element important al programului îl reprezintă întâlnirile cu persoane adulte care se confruntă cu bâlbâiala (Coalson, Byrd, Werle, Croft, Mahometa, 2024).

În primul an al taberei persoana adultă a fost M., o tânără care a reușit să îi convingă pe copii că este foarte important să nu resimtă în mod negativ presiunea modului în care ei comunică, aceasta subliniind cât de important este să accepți că modul tău de a vorbi este doar un alt mod de a te exprima, iar bâlbâiala este elementul tău

diferit, nu neapărat aspectul care atrage atenție asupra ta în mod negativ.

În cel de-al doilea an al taberei au fost doi invitați, o tânără V. care a subliniat pentru copii faptul că ea a reușit să își atingă toate obiectivele propuse în viață, aceasta având o carieră impresionantă, este cercetător, absolventă de studii doctorale, cu o familie frumoasă, realizată pe toate planurile, profesional și personal. De asemenea, în cadrul acestei de-a doua ediții a participat la tabără și A. un adolescent care a fost participant la prima ediție în calitate de beneficiar. Acesta a subliniat beneficiile taberei CARE în viața lui, delimitând faptul că tabăra a fost pentru el momentul în care a învățat să accepte bâlbâiala ca parte din el, iar această parte să nu fie ceva de care să se simtă rușinat, pe care să urmărească să o ascundă.

Aceste întâlniri au oferit participanților modele pozitive și au contribuit la dezvoltarea unei perspective constructive asupra experienței de comunicare în contextul bâlbâielii.

Feedback-ul părinților

Feedback-ul a fost colectat prin intermediul unor chestionare online.

Tabelul 4. Feedback parental

Indicator	2024	2025
Număr chestionare completate	14	21
Feedback pozitiv	100%	100%
Recomandarea programului	foarte ridicată	foarte ridicată

Rezultatele indică un nivel ridicat de satisfacție din partea familiilor și o percepție pozitivă asupra impactului programului.

Discuții

Rezultatele descriptive ale primelor două ediții ale CARE CAMP România evidențiază beneficiile intervențiilor intensive de tip tabără pentru copiii care se confruntă cu bâlbâiala.

Participarea la tabără facilitează interacțiunea socială între copii cu experiențe similare și contribuie la reducerea sentimentului de izolare. În plus, activitățile de auto-dezvăluire și întâlnirile cu persoane adulte care se confruntă cu bâlbâiala pot contribui la dezvoltarea unei perspective pozitive asupra comunicării.

Creșterea numărului de participanți între cele două ediții sugerează o vizibilitate crescută a programului și o consolidare a încrederii familiilor.

Concluzii

Primele două ediții ale programului CARE CAMP România demonstrează potențialul intervențiilor intensive de tip tabără în sprijinirea copiilor și tinerilor care se confruntă cu bâlbâiala.

Rezultatele indică:

- creșterea interesului pentru acest tip de program

- un nivel ridicat de satisfacție din partea familiilor
- impact pozitiv asupra experienței de comunicare a participanților

Continuarea programului și analiza sistematică a datelor colectate pot contribui la dezvoltarea cercetării privind eficiența modelului CARE în contextul educațional și terapeutic din România.

Limitări ale studiului

Deși rezultatele prezentate în acest articol indică un impact pozitiv al programului CARE CAMP România asupra participanților, studiul prezintă o serie de limitări care trebuie luate în considerare în interpretarea rezultatelor.

În primul rând, analiza prezentată are un caracter predominant descriptiv. Datele analizate provin în principal din informații organizaționale și din feedback-ul părinților, fără a include încă o analiză statistică aprofundată a schimbărilor înregistrate în competențele de comunicare ale participanților.

În al doilea rând, dimensiunea eșantionului este relativ redusă, fiind analizate doar primele două ediții ale programului. Deși numărul participanților a crescut între cele două ediții, eșantionul total rămâne limitat din perspectiva generalizării rezultatelor.

O altă limitare este reprezentată de faptul că feedback-ul parental a fost colectat prin auto-raportare. În astfel de situații există

posibilitatea apariției unor distorsiuni a răspunsurilor, în special în contextul în care părinții pot avea tendința de a evalua pozitiv experiența copiilor lor.

De asemenea, implementarea programului într-o singură locație (Cluj-Napoca) limitează posibilitatea generalizării rezultatelor la nivel național. Participarea la tabără a depins în mare măsură de posibilitatea familiilor de a acoperi costurile de transport și cazare.

În plus, evaluarea impactului programului asupra participanților este în prezent în curs de dezvoltare. Începând cu ediția din 2025, echipa de cercetare a inițiat un proces sistematic de colectare a datelor pre- și post-intervenție, însă analiza acestor date necesită o perioadă suplimentară de procesare și interpretare.

Direcții viitoare de cercetare și dezvoltare

Rezultatele obținute în cadrul primelor două ediții ale CARE CAMP România deschid mai multe direcții importante pentru dezvoltarea programului și pentru cercetarea viitoare. În primul rând, este necesară continuarea colectării sistematice a datelor privind impactul programului asupra participanților. Utilizarea instrumentelor standardizate de evaluare înainte și după participarea la tabără poate permite analiza modificărilor în ceea ce privește atitudinile față de comunicare, nivelul de anxietate comunicativă și nivelul de participare socială.

Extinderea programului în alte regiuni ale României ar putea contribui la creșterea accesibilității pentru familii și la dezvoltarea unei rețele naționale de intervenții de tip tabără terapeutică

pentru copiii care se confruntă cu bâlbâiala.

O altă direcție importantă vizează dezvoltarea colaborărilor internaționale. Având în vedere că programul se bazează pe modelul Blank Center CARE™, cooperarea continuă cu echipa Arthur M. Blank Center for Stuttering Education and Research poate facilita schimbul de bune practici și dezvoltarea unor studii comparative internaționale.

De asemenea, implicarea studenților în cadrul programului reprezintă o oportunitate valoroasă de formare practică. În viitor, programul ar putea fi integrat mai sistematic în activitățile de practică profesională ale studenților din domeniul psihopedagogiei speciale și logopediei.

În cele din urmă, analiza longitudinală a impactului programului asupra participanților ar putea oferi informații relevante privind efectele pe termen lung ale intervențiilor intensive de tip tabără terapeutică.

Implicații pentru practică

Implementarea programului CARE CAMP România evidențiază importanța integrării componentelor sociale și emoționale în intervenția logopedică pentru bâlbâială (Byrd, Winters, Young, Werle, Croft, Hampton, et al. 2021).

Experiența taberei sugerează că intervențiile intensive care combină activitățile terapeutice cu experiențe sociale și recreative pot avea un rol important în dezvoltarea încrederii în sine și în reducerea stigmatizării asociate dificultăților de vorbire (Byrd, Coalson, Conture, 2024).

În același timp, implicarea persoanelor adulte care se confruntă cu bâlbâiala și care pot oferi modele pozitive de adaptare reprezintă un element valoros al intervențiilor de acest tip.

Rezultatele obținute până în prezent susțin ideea că taberele terapeutice pot reprezenta un element complementar eficient al intervențiilor logopedice tradiționale.

Concluzii generale

Implementarea modelului Blank Center CARE în România prin programul „Dream. Speak. Live.” Camp reprezintă o inițiativă inovatoare în domeniul intervenției logopedice destinate copiilor și tinerilor care se confruntă cu bâlbâiala. Analiza primelor două ediții ale programului evidențiază o creștere a interesului pentru acest tip de intervenție, o implicare semnificativă a voluntarilor și un nivel ridicat de satisfacție din partea familiilor.

Experiența acumulată în cadrul edițiilor din 2024 și 2025 oferă premise solide pentru dezvoltarea și extinderea programului în anii următori, precum și pentru realizarea unor studii științifice mai ample privind eficiența modelului CARE în contextul educațional și terapeutic din România.

Bibliografie

- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th Edn. American Psychiatric Publishing.
- Blank Center for Stuttering Education and Research. (2026). *CARE Model: Communication, Advocacy, Resiliency, Education*. Blank Center CARE Model

Manual - Arthur M. Blank Center for Stuttering Education

- Block, Susan & Brosch, Sibylle & Craig, Ashley & Eggers, Kurt & Euler, Harald & Georgieva, Dobrinka & Llamas, Matt & Maguire, Gerald & Wong, Stephanie & Yaruss, J.. (2025). *Rehabilitation and Prognosis of Speech Fluency Disorders*. 10.1007/978-3-031-25175-7_10.
- Bodea Hațegan, C. (2016). *Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj-Structuri deschise*, București: Editura Trei, p. 634, ISBN: 978-606-719-722-8.
- Bodea Hațegan, C., Talaș, D., Trifu, R. (2023). *Logopedia. Abordări moderne în terapia limbajului-modele de evaluare și direcții de intervenție*, Editura ASTTLR/Risoprint, Cluj-Napoca, ISBN: 978-606-95731-2-9/978-973-53-3105-4.
- Bodea Hațegan, C.; Anca, M.; Prihoi L. (2012). *Stuttering-Psycholinguistic approach*, Acta Didactica Napocensia, vol. 5, nr. 1/2012 p.75-84 (indexed in DOAJ, Ulrich's, Fachportal, Ebsco, Index Copernicus etc.).
- Boșcaiu, E. (1983). *Bâlbâiala. Prevenire și tratament*, București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Breitenfeldt, D.H., Lorenz, D. R. (2000). *Successful stuttering management program (SSMP) For Adolescent and adult stutterers (2nd ed)*. Cheney, WA: Eastern Washington University.
- Byrd, C. T., Gkalitsiou, Z., Werle, D., and Coalson, G. A. (2018). *Exploring the effectiveness of an intensive treatment program for school-age children who stutter camp dream. Speak. Live.: A follow-up study*. *Semin. Speech Lang.*

39, 458–468. doi: 10.1055/s-0038-1670669

Byrd, C. T., Winters, K. L., Young, M., Werle, D., Croft, R. L., Hampton, E., et al. (2021). The communication benefits of participation in camp dream. *Speak. Live.: an extension and replication. Semin. Speech Lang.* 42, 117–135. doi: 10.1055/s-0041-1723843

Byrd, C.T., Coalson, G.A. and Conture, E.G. (2024). CARE Model of Treatment for stuttering: Theory, assumptions, and preliminary findings. *Front. Psychol.* 15:1488328. doi: 10.3389/fpsyg.2024.1488328

Coalson, G. A., Byrd, C. T., Werle, D., Croft, R., and Mahometa, M. (2024). Self-perceived communication competence of adults who stutter following communication-centered treatment. *Am. J. Speech Lang. Pathol.* 33, 1965–1985. doi: 10.1044/2024_AJSLP-23-00234

Healey, E. C. (2012). *The Cognitive, Affective, Linguistic, Motor, and Social (CALMS) Assessment For Children Who Stutter*. Lincoln, Nebraska: University of Nebraska-Lincoln.

Werle, D., Byrd, C. T., Coalson, G. A. (2023). Impact of self-disclosure and communication competence on perceived listener distraction. *J. Commun. Disord.* 103:106333. doi: 10.1016/j.jcomdis.2023.106333.

E-mail:

carolina.bodea.hategan@gmail.com

² Lector asociat dr. Departamentul de Didactica Disciplinelor STEM și Psihopedagogie Specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, Romania

E-mail: tdorina@yahoo.com

³ Asist. univ. dr. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca. Departamentul de Neuroștiințe. Disciplina de Psihologie Medicală și Psihiatrie.

E-mail: raluca.trifu@umfcluj.ro

Acknowledgement: Articolul este redactat în cadrul granturilor DREAM, SPEAK, LIVE, CAMP- 2023/2024; 2024/2025, finanțate de Universitatea Texas, Austin M. Blank Center for Stuttering Education and Research.

¹Conf. univ. dr., Departamentul de Didactica Disciplinelor STEM și Psihopedagogie Specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca;